

Izhaja — izvenredni ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopis naj se pošilja uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcijskega lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L. 7.—, pol leta L. 32.— in cel let L. 60.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Naši srednje- in visokošolci

Kje so naše srednje šole, ki smo si jih bili priborili v desetletnih trdih borbah za vlado in Nemci? Srednje šole na Voloskem, učiteljske v Kastvu, v Gorici, gimnazijo in učiteljske v Gorici in trgovske šole v Trstu nam je zločinska roka brezdušno zaprla...

Srednješolsko vprašanje je ena izmed najbolj žalostnih naših zadev. Italijanska vlada nam je s svojim protikulturnim činom zasekala v narodno telo rano, tako rano, ki se da le težavno izlečiti.

Ko je bila vlada zaprla naše zavode in izgnala iz njih učence se mladino, se ta slednja in kar tako vdala. V zasebnih stanovanjih, kasneje v podstrešjih ter v skrajnih primerih v nadležnih prostorih svoje nauke. In ko je oblastvo iztaknilo tudi ta učilišča, se je dijaštvo zatekalo v kleči, posnemajoč prve kristjane, ki so se skrivali v katakombah pred tedanjimi razbojniki. Slednjič je vlada zlomila tudi ta zadnji odpor naše mladine...

Naši dijaki se niso hoteli vpisati v laške učne zavode ter so raje odšli v Ljubljano, v Maribor in druga mesta. Kako tudi ne? Vprašanje jugoslovnsko-italijanske meje ni bilo še rešeno in vse je pričakovalo, da zasedejo jugoslovnske čete vse Primorsko. Minevali so meseci in leta in naše dijaštvo je trumoma zapuščalo rodno grudo in se podajalo čez premirno črto. Tako se je zgodilo, da smo seštelili na primorskih italijanskih srednjih šolah deset slovenskih dijakov, na tisoče naših fantov pa je študiralo v Ljubljani in drugod. Že 1919. leta nismo bili nekateri Primorci tega pojasa veseli (med te je spadal tudi pisec teh vrstic), in čer iz več razlogov. Vedeli smo, da bi spravili v primorske šole veliko večje število domačih fantov kakor v kranjske. Dom je pač blizu. Drugi smo slutili, da se velik del dijakov, ko dovrši svoje nauke na Kranjskem, ne povrne več na Primorsko. In nismo se motili. Kako bridko je to! Nad 200. Istranov študira v Jugoslaviji. Koliko se jih bo vrnilo na rodno grudo? Ali jih bomo seštelili na prvih obeh rok? Tretjič smo bili mneneja, naj fantje študirajo v Gorici in Trstu. Danes pohaja menda deset domačih Slovencev gorjsko gimnazijo, nekaj stotin pa jih je v Jugoslaviji, katerih večina ne bo ključila domači deželi.

Rezultat je jasen: mi hočemo, da študirajo naši dijaki na Primorskem. Slovenskih šol žal razen v Idriji ni! Naši ukaželjni dečki naj bi se vpisovali v prvi vstvi v idrijske srednje šole, nato pa v

Jugoslavija

Jugoslovnska vlada zahteva popolno izvršitev rapalske pogodbe

LJUBLJANA, 14. Nedolčno stališče italijanske vlade nasproti rešitvi vprašanja luke Baroš je naredilo na belogradijske politične kroge zelo neugoden vtis. Posebno razburjenje je povzročila v jugoslovnski javnosti vest, da namerava italijanska vlada doseči izpremenitev nekaterih točk rapalske pogodbe v prilog Italiji.

Belgrajski poročevalec ljubljanskega »Jutra« opisuje neugodno razpoloženje, ki ga povzročajo te vesti v Belgradu in pravi: »Rapalska pogodba nosi za italijansko stran podpis Giolittija, grofa Sforze in Bonomija in se je mogla skleniti le tako, da je Jugoslavija žrtvovala nekatere svojih življenjskih interesov. Ravno zaradi tega nam je bila dana kot odškodnina luka Baroš. Bivši ministrski predsednik Giolitti in Bonomi sta tedaj tudi izrecno izjavila, da se mora smatrati prepustitev luke Baroša kraljestvu Srbov, Hrbov in Slovencev kot odškodnina za teritorialne žrtve, naložene Jugoslaviji po rapalski pogodbi. Grof Sforza je prosil, naj bi ta del pogodbe ostal tajen z ozirom na mogoče posledice, ki bi jih bil mogel imeti z ozirom na D'Annunzija. Dr. Trumbić je zahteval o tem pismeno izjavo s strani Italije, ki jo je tudi dala.

Ce pa bi se Italija sedaj skušala izogniti svojim obvezam, se Jugoslavija ne bo smatrala več za vezano od rapalske pogodbe. Ker Italija želi, da se določi trajanje konsorcija za skupno upravo reške luke na 50 let, tekem katere dobe bi ostalo vprašanje jugoslovnske suverenosti nad lukko Baroš nerešeno, se tukaj že sedaj smatra načrt glde konsorcija za definitivno pokopano?

Čehoslovaška

Masaryk za ruske znanstvenike

PRAGA, 13. Predsednik čehoslovaške republike T. G. Masaryk je določil en milijon čehoslovaških kron za podporo potrebnim ruskim znanstvenikom.

Vprašanje mej Ogrske

PRAGA, 13. Glavni tajnik poslaniške konference je poslal ogrski vladi noto, s katero jo vabi, naj določi svoje zastopnike za razmejitveno komisijo. V prilogi k tej noti so navodila za ustanavljanje razmejitvenih komisij. Glasom teh navodil se bodo ustanovile štiri komisije. Vsaka komisija bo imela po štiri člane, ki jih bo imenovala poslaniška konferenca, dalje po enega zastopnika Ogrske

dah. S tem je dosegel ne le čehoslovaško, temveč tudi italijansko prvenstvo. Drugi je priplaval do cilja Čehoslovaki Tlajšer, ki je rabil za 100 m 1 minuto in 34,4 sekunde. Tržačan Biach je tudi do bil tekmo na 100 metrov v plavanju na prsih, za kar je rabil 1 minuto 34,2 sekunde. Takoj za njim je bil Čehoslovaki Hyček, ki je rabil 1 minuto 35,8 sekunde. V nedeljo se je vršila tekma za prvenstvo med Biachom, francoskim prvakom Sommerjem in Čehoslovakom Piovattyjem. Podrobnosti o izidu te tekme manjkajo.

Italija

Japonski prestolonaslednik v Rimu

RIM, 14. Japonski prestolonaslednik je priredil snoti v japonskem poslanstvu pojedino v čast italijanskemu kralju in vojvodi iz Aoste. Pri pojedini so bili med drugimi knez Kan-In, grofica Campello, dvorna gospa italijanske kraljice, vikont Kinda, general Diaz in njegova žena, admiral Thaan de Revel, ministrski predsednik Bonomi, Tittoni in njegova žena, ministra Della Torretta in Gasparotto, japonski poslanik in njegova žena, admiral Tarešita, Kozoburo in Oguri, general Nara ter drugi italijanski in japonski dostojanstveniki. Ko sta prišla italijanski kralj in vojvoda iz Aoste, ju je prestolonaslednik svečano sprejel. Godba japonske eskadre, ki je bila nalašč poklicana iz Neapolja, je godla italijansko kraljevo koračnico. Po pojedini je prestolonaslednik Hirohito sprejel v dvorani japonskega poslanstva diplomatski zbor, ki je bil prisoten v polnem številu, visoke državne dostojanstvenike, zastopnike pokrajine in občine in mnogo drugih oseb in gospa. Med sprejemanjem in med pojedino je svirala godba japonske eskadre.

Bataljoni ljudskih arditov proti fašistovski vojski. — Namen nove arditске organizacije

RIM, 14. Snovi se je vršilo v dvorani tramvajskih uslužbencev zborovanje ljudskih arditov. Zborovanja se je udeležil tudi poslanec Mingrino, kateremu je poveljnik arditov predstavil bataljon, razdeljen v naskočne oddelke in oddelke za represalije. Vsa okolica je bila zastražena po skupinah arditov, ki so poglajali v beg nekoliko fašistov, kateri so ne poizkušali približati. Do hujših spopadov ni prišlo, ker je bila vsa okolica zastražena tudi po policijskih oddelkih, kateri so takoj posredovali.

Socialistični poslanec Mingrino, ki je bil v vojni arditki stotnik in je sedaj zaupnik ljudskih arditov, je podal poročevalcu »Secola« nekatere izjave o namenu te nove arditске organizacije. »Ta organizacija — je dejal poslanec — ni nastala vsled ukrepov socialistične stranke ne njene parlamentarne skupine. Jaz osebno sem pristopil k njej, ker njen program je obramba proletariata. Nova arditška organizacija nima nikakršne politične barve, ker so v njej zastopani socialisti, komunisti, anarhisti in republikanci. Ne bomo se tudi čudili, če pristopijo k njej mlajši elementi ljudske stranke.

Namen te organizacije je enostaven: ker ne prejšnja ne sedanja vlada nista hoteli in nista mogli potlačiti fašistovskega nasilja in ker evangelijska taktika proletariata, posebno v bolj reformističnih krajih ni imela uspeha, kajti fašistom je zrastle greben in so začeli stesati svojo mržnjo proti vsem organizacijam, vstevši tudi zadruge; vsled tega je nastala na naši strani velika potreba usanovitve proletarskega obrambnega organizma, ki ni monopol ene same stranke, temveč združuje vse stranke, ki stoje v ospredju in ki so že site dolgotrajnega nasilja.

Na vprašanje, ali ima torej organizacija namen do poostri meščanske vojne, je odgovoril socialistični poslanec: »Nasprotno. V očigled nevarnosti, ki preti naši državi vsled nadaljevanja in širjenja meščanske vojne, želimo, da bi vsi delitelji vseh strank, ki žele, da bi stopili politični boji zopet v meje, katere nalaga kultura, posredovali iskreno in odločno in vzpostavili normalno življenje, brez katerega grozi vsem strankam nevarnost, da izgube vse, a Italiji poguba.

Na vprašanje, ali se tudi socialisti zanimajo za usodo Italije, je odgovoril poslanec: »Brez dvoma, ker Italijo sestavlja večina vojska ročnih in umstvenih delavcev. Zeleti dobrobit države pomeni hoteli dobrobit onih stanov, ki so za nas nad vsemi in ki jih mi branimo. Mi hočemo, da bodi nezogibna posledica našega nastopa, do katerega bo prišlo v kratkem času v vseh italijanskih pokrajinah, odločno in pravično posredovanje državnih oblasti, ki naj naredi enkrat konec neznošnim razmeram v naši državi.

Tudi poročnik Argo Secondari, eden poveljnikov ljudskih arditov je imel pogovor z nekimi časniki o ciljih nove organizacije. Po njihovih izjavah ne padajo ljudski ardit nobeni politični stranki. Kot član te organizacije se sprejme vsak, kdor je pripadal tekem vojni naskočnim bataljonom ali pa se boril v strelskih jarkih. Namen te organizacije je obramba države proti fašistom. Ker pa je Italija po večini proletarska, na-

merava ta organizacija nastopiti v rambo ročnih in umstvenih delavcev.

Arditska organizacija — je izjavil Argo Secondari — se je ustanovila v Rimu takoj po premirju kot reakcija proti odloku, s katerim so se razpustili naskočni bataljoni. Iz začetka se je bil del arditov pridružil fašistom zaradi nomanikanja odločnosti in uvidenosti voditeljev. Del arditov se je tudi junaški boril na Reki, ob strani Gabriela D'Annunzia, toda vsled fašistovskega izdajstva tekem slavnih dni na Reki je postala ločitev med fašisti in arditmi neizogibna. Tudi san D'Annunzio je prepevedal reškim legionarjem, ki so po večini ardit, pristopili k fašistovskim zvezam.

Glede D'Annunzijevega stališča nasproti temu novemu gibanju je izjavil Argo Secondari, da smatra, da ga bo tudi D'Annunzio odobrill, ker je znano, da je grajal fašistovske nastope proti proletariatu. Arditska organizacija — je nadaljeval poročnik — bi bila mogla ostati ob strani fašistovsko-komunističnih bojov, toda ker se danes ne more več govoriti o rdečem nasilju in imajo samo fašisti žalostni monopol političnega razbojništva, bi arditii lahko zatajili svoje cilje, če bi ne nastopili v obrambo italijanskega proletariata.

Novi spopadi med fašisti in pristaši drugih strank

RIM, 14. Spopadi med fašisti in pristaši drugih strank se nadaljujejo v vedno večji in ostrejši meri. Iz Turina prihajajo vesti o hudih spopadih med fašisti in socialisti. Fašisti so napadli skupino socialistov, ko se je vračala z nekega zborovanja. Bilo je več ranjenih, od katerih sta dve osebi umrli. Arretiranih je bilo več socialistov.

V Viterbo se je vrnil mir, ker so oblasti ukrenile proti fašistom stroge ukrepe. Fašistovski zastopniki so prosili, da bi se smeli v prisotnosti oblastev sestati z zastopniki drugih strank. Obljubili so, da se ne vrnejo v Viterbo. Tekom zadnjih bojov je nesreča hotela, da je postala žrtev sedanjih razmer v Italiji neka angleška družina. Ko so fašisti po prvem napadu odšli iz Viterba so postavili ljudski arditii straže pred mestom, da preprečijo njihovo vrnitev. Nenadoma je pridrvel po cesti avtomobil. Straže so misle, da so fašisti in so streljale. Niso pa bili fašisti, temveč angleška družina po imenu Beckett. Bil je ranjen šofer in dva dečka, dočim je bil tretji deček ubit. Vsi trije otroci so bili prišli v Italijo na počitnice. Mesto se je oddolžilo nesrečni družini s tem, da je priredilo mrtvemu dečku naravnost ginljiv pogreb, katerega so se udeležili zastopniki vseh strank. Z vseh oken so padale cvetlice na krsto.

Vesti o krvavih fašistovskih izgredivih prihajajo tudi iz Treviza, kamor je vdrlo v minoli noči nad 2000 fašistov, ki so razdeljali tiskarno in uredništvo glasila ljudske stranke »Il Piave« in sedež republikanskih organizacij in njihovega lista »La Riscossa«. Fašisti so vdrli tudi v privatna stanovanja. Prišlo je do krvavega spopada z republikanci, tekem katerega je bilo veliko oseb ranjenih. Tudi nekoliko kavaren je bilo razdejanih. Fašisti so vdrli tudi v neko trgovino, kjer so pretepli delavce in razdeljali, kar jim je prišlo pod roke. Meščanov se je postalil teror. Socialisti so ukrenili vse potrebno za obrambo delavskega dela mesta.

Vesti o hudih spopadih med fašisti in komunisti prihajajo tudi iz Orte kjer je bil ranjen neki fašist, nakar so fašisti izvršili kazensko ekspedicijo. Fašisti so razdeljali nekoliko privatnih stanovanj in eno kavarno.

Reški zastopniki zopet v Rimu

RIM, 14. V Rim je zopet prišlo odposlanstvo z Reke pod vodstvom bivšega reškega župana Gigante. Odposlanstvo je bilo sprejeto od vojne ministra Gasparotta, kateremu je poudarjalo potrebo hitre rešitve vprašanja luke Baroš. Gasparotto je obljubil, da bo stvar predložil ministrskemu predsedniku in ministru vnanih stvari. Prišel je v Rim tudi Zanella, ki je bil sprejet v ministru vnanih stvari. Smatra se, da bo italijanska vlada končno priznala izid volitev dne 24. minolega aprila in dovolila, da prevzamejo Zanellijanci vlado na Reki, toda pod pogojem, da dajo zagotovila glede obrambe italijanstva Reke in glede luke Baroš.

Gornja Šlezija

Nesoglasje v medzavezniški komisiji Grožnje generala Höferja

PARIZ, 14. Člani medzavezniške komisije za Gornjo Šlezijo se niso mogli zediniti glede mej, ki bi jih morali predlagati v skupnem poročilu vrhovnemu svetu. Vsled tega je bilo sklenjeno, da bo komisar vsake zavezniške države poslal svoji vladi svoje posebno poročilo in svoje posebne predloge. Vlade bodo izročile te predloge posebni komisiji strokovnjakov, da jih prouči preden se sestane prihodnji vrhovni svet.

General Höfer, poveljnik nemških prostovoljcev v Gornji Šleziji je imel na shodu svojih zaupnikov in častnikov govor, v katerem je rekel tudi tole: »Ako bo eklep vrhovnega sveta v Parizu za nas nepovoljen, bom vdril še isti dan z vsemi svojimi četami v Gornjo Šlezijo. Spodil bom Francoze in bom očistil deželo od Poljakov. Gornja Šlezija, iz katere je nekoč poteklo gibanje proti Napoleonu, bo postala zopet izhodnišče nemške uredbe in nemške voličine.

dan z vsemi svojimi četami v Gornjo Šlezijo. Spodil bom Francoze in bom očistil deželo od Poljakov. Gornja Šlezija, iz katere je nekoč poteklo gibanje proti Napoleonu, bo postala zopet izhodnišče nemške uredbe in nemške voličine.

Anglija

Angleška državna konferenca — Balfour o Zvezi narodov

LONDON, 14. Na zadnji seji državne konference je poročal Balfour o Zvezi narodov. Omenil je težkoče, na katere je zadel Zveza narodov. Nato je rekel, da upa, da bo Nemčija v kratkem postala član Zveze, dočim bo Rusija mogla biti sprejeta še le tedaj, ko neha biti, kar je sedaj. Koristi, ki jih ima svet od sodelovanja vseh držav, — je dodal Balfour — so neizmerno, toda ne dajo še vestno natančno razdeliti med posamezne člane. Balfour je nato dokazoval, da morajo vsi državniki dobre volje delati na to, da se Zveza narodov obnese. Zveza narodov je imela že v prvih 18 mescih svojega obstoja lepe uspehe, dalje se ne sme pozabiti njena vloga v Lipskem in v sarreski dolini, njeno nadzorovanje dežel, ki so pod mandati in slednjič njena najvažnejša naloga, ki je v mirnem reševanju mednarodnih sporov. Balfour je dostavil, da bosta splošni mir in neodvisnost držav zajamčena, ne da bi bilo treba rabiti orožje. Ta upa se more uresničiti le po Zvezi narodov.

Angleži želijo vendar govoriti s Kemal pašo

LONDON, 14. Listom poročajo iz Carigrada, da se bo pogovor med generalom Harringtonom in Kemal pašo vršil najbrže v Azmitu ali Inneboliju. Pogovar turških nacionalistov je bolje sprejmenil svoje zadržanje in je izrazil željo, da bi se sestel s poveljnikom medzavezniških čet v Carigradu. Isti isti pravijo, da je angleško ministertvo za zunanje zadeve obvestilo italijanski in francosko vlado o okoliščinah, pri katerih so se začela pogajanja s Kemal pašo, in da je naprosilo italijansko in francosko vlado, naj povesta svoje misli o nadaljni politiki nasproti angorski vladi.

Zastopnik angorske vlade v Parizu Nihad Rešid beg je prišel včeraj v London.

Anglija in francoski mandat v Siriji

LONDON, 14. V dolnji zbornici je vprašal neki poslanec vlado, ali je francoski mandat v Siriji enak angleškemu mandatu v Palestini in ali zahteva eden obeh mandatov večje stroške kakor drugi ali ne. Državni tajnik za zunanje zadeve je odgovoril, da načrt francoskega mandata v Siriji, kolikor je njemu znano, ni še bil objavljen. Toda položaj v Palestini se precej razlikuje od položaja v Siriji in vsled tega posamezne točke obeh mandatov ne bodo mogle biti enake.

Na vprašanje o sojenju vojnih zločincev v Lipskem in o odpoklicu francoskega zastopstva in na vprašanje, ali bo Anglija sledila francoskemu primeru, državni tajnik ni hotel odgovoriti, ker ni bil predhodno obveščen, da se bo to vprašanje predložilo.

Imetje sovjetske vlade na Angleškem in angleška sodišča

LONDON, 14. Angleško poklicano sodišče je odklonilo zahtevo, naj bi se 7500 rubljev, ki so bili vloženi pri angleški državni banki, smatrali za vloge v prilog posestnikom ruskih državnih obveznic.

De Valera v Londonu. — Na Irskem popoln mir

LONDON, 13. De Valera in drugi fe-nijanski zastopniki so prišli včeraj zvečer v London, da se sestanejo z Lloydom Georgeom.

Od ponedeljka opoldne, ko se je začelo premirje, ni bilo na vsem Irskem nobenega novega atentata.

Francija

Francoski narodni praznik in vročina

PARIZ, 14. Danes se praznuje po vsej Franciji obletnica zavzetja pariske bastilje v začetku francoske revolucije. Vsled velike vročine, ki tlači v sedanjem hipu ves svet, je odpadel dobršen del običajnih svečanosti. Pogrešala se je predvsem vojaška parada, ki je bila vsako leto središče cele slavnosti. Senat in poslanska zbornica sta na predlog vojne ministra Barthoua bila sklenila tozadevno resolucijo, v kateri je rečeno, da se za letos izjemoma ne bo vršila običajna vojaška parada razen pri zasednih četah ob Renu. Mnogo izvenparijskih vojaških in mornariških oddelkov je bilo prišlo v Pariz, še preden je bila parada odpovedana. V čast tem oddelkom se bodo vršile danes zvečer posebne zabave.

Baltiške države

Nemčija priznala Estonijo

REVELJ, 13. Estonsko ministertvo za zunanje zadeve je dobilo od nemške vlade obvestilo, da Nemčija priznava »de jure« svobodno in neodvisno estonsko državo, ki so jo zavezniške države priznale že v mesecu januarju.

Rusija

Krasin ostane na svojem mestu
LONDON, 14. Reuterjev dopisni urad javlja, da je Krasin odpotoval v Rusijo le za kake tri tedne. Berzin ni bil imenovan za njegovega naslednika, temveč ga bo le zastopal, dokler se zopet ne povrne iz Rusije.

Strogi predpisi proti trgovini z zlatom in platinom

HELSINGFORS, 13. Moskovski so vjet za delo in sovjet za državno brambo sta sporazumno prepovedala vsem sovjetskim ustanovam vsako sodelovanje pri razdeljevanju in pridobivanju zlata. Ta pravica pritiče izključno le sovjetu za rudarstvo. Država je odredila, da se ima raba dragocenih rud strogo nadzorovati. Zadrage in zasebniki nimajo pravice kupovati, preprodajati in predelovati zlato in platin. Te odredbe se spravljajo v zvezo z precejšnjo stisko, v kateri se nahaja v sedanjem hipu sovjetska vlada vsled obširnih pomanjkanj gotovine.

Amerika

Glavni nadzornik ameriške vojske pride v Evropo

NEW YORK, 14. »New York Herald« javlja, da pride glavni nadzornik ameriške armade general Chamberlain v Evropo nadzorovati ameriške zasedne čete ob Remu.

Amerika sklicuje konferenco za razorožitev in... dovoljuje kredite za oboroževanje

NEW YORK, 13. Zakon o proračunu za mornarico je bil odobren. Ta zakon dovoljuje 410 milijonov dolarjev za vojno brodogradnjo in vsebuje popravek senatstva Boraha, s katerim se predsednik pooblašča, da lahko skliče konferenco glavnih pomorskih držav za razorožitev na morju.

Zedinjene države in Sibirija
WASHINGTON, 13. Potrjuje se vest, da je ruska daljnovidna republika prosila vlado Zedinjenih držav, naj posreduje pri Japonski radi umika japonskih čet iz vzhodne Sibirie.

Portugalska

Sestava nove zbornice

LISABON, 14. Nova zbornica je sestavljena takole: 65 vladnih pristav, 57 demokratov, 5 monarhistov, 2 katoličani in 6 neodvisnih.

Domate vesti

Glasovanje naših poslancev. V našem listu smo svoj čas poročali, da je bil pri glasovanju proti Giolittiju štek odsoten, da so torej glasovali proti vladi le ostali trije naši poslanci. Vest smo posneli po laških listih. Ob povratku naših ljudskih zastopnikov smo pa zvedeli, da so bili pri seji vsi naši poslanci navzoči in so vsi glasovali proti vladi.

Fašistična škola. Iz našega člančiča »Fašisti so ustanovili novo škofovsko oblast« je Nittijev glasilo »Il Paese« ponatisnilo okrožnico fašistov, v kateri nalagajo istrskim župnikom uradom italijanski uradni jezik. List obsoja fašiste, ker si lastijo državno oblast. Nittijev glasilo izhaja v Rimu in je zelo razširjeno.

Zadnji dnevi naših krajevskih imen. Kakor vse kaže, se bližajo našim starim krajevnim imenom zadnji dnevi. Komisija, kateri je bila poverjena naloga, da predloži načrt za uradno krstitev krajevnih imen v novopriklonjenih pokrajinah, je imela že prvo sejo pod predsedništvom sen. Salate in bo baje tekom treh mesecev zaključila svoje delo. Pozivamo naše poslance, da z vso odločnostjo nastopijo proti namerovanemu izpuščanju naših slovenskih krajevnih imen.

Kako se stinja to? V italijanskih listih čitamo čisto o Postumiji italijanizirani! V poročilih o aneksijskih slavnostih v Postojni pa smo čitali, da je »sindaco« italijanske Postojne »govoril« svoj slavnostni govor v slovenskem jeziku! Kako se stinja to? A ker že govorimo zopet o aneksijskih slavnostih, si dovoljujemo vprašanje do slavnih oblastev: Zakaj se niso priredile take slavnosti tudi v Boccu in Meranu v južnem Tirolu? Mari jim to ni dišalo? Ali ni tam moški generalni cavilni komisar bolj pameten človek, ki zna bolje računati z resničnostjo? Gospod Credaro ni menda nič slabši Italijan nego ekscelencja Mosconi.

Med komunisti in socialisti. Predvčeršnjem so vdri nekateri komunisti, med drugimi bivši urednik lista »Il Lavoratore« Silvio Gasvoda, Eliseo Glushtich in Mario Jurizza, v tiskarno Spazzal, kjer se tiska »Lavoratore Socialista« in odnesli nekoliko strojnih kosov. »Lavoratore Socialista«, ki je izšel s precejšnjo zakasnitvijo, ostro napada omenjene komuniste in javlja, da so bili naznanjeni policiji. Ta dogodek je v zvezi s sporom med komunisti in socialisti zaradi lastnine bivšega skupnega lista. Med drugimi predmeti, ki se bodo morali razdeliti, sta tudi dva stavna stroja, ki sta bila shranjena v nekem skladišču delavskih zadrug na trgu Donadoni. Eden teh strojev je bil dan na razpo-

lago socialistom in odpeljan v tiskarno Spazzal, ne da bi bili to dovolili komunisti, ki so izstopili iz komisije, katera ima razdeliti bivše skupno premoženje, ker je postopala po njihovem mnenju krivično. Komunisti so vsled tega pozvali socialistične zastopnike na sestanke, kjer so jim obrazložili, da ne bodo dovolili razdeljevanja bivš. skupnega premoženja, dokler se spor ne poravnava. Opozorili so jih tudi, da bodo porabili nasilje, če se ne vrne opni stavni stroj. Ker pa socialisti niso vrnilo stroja, so izvršili svojo grožnjo. Odgovorni urednik socialističnega lista Mario Malatesta je javil dogodek policiji, ki je prepustila kočljivo zasedlo sodnijo za civilne stvari.

Italo-slovenščina. Imamo pred seboj pismo, ki ga je neka tržaška tiskarna poslala slovenskemu trgovcu na deželo. Pismo se glasi dobesedno: »V posvetilu vašega častitljivega od 26/II vam naznanjamo da sod Vermoutha je bil poslan iz sabojam Grotte glih tisti dan z eno železnico poslavnico kakor morate tudi sama viditi, stem vas tudi prosimo da nam plačaste našo celo fakturo ker tudi vam železnica vam mora v plačat vse kar vam fali ino ki stoji na računu.

V tem upanju vas častljivo pozdravimo» (Sledi podpis).

Naravno bi bilo, da imenujemo tržaško trdiko ter njo oziroma njeno slovenščino primerno ocenimo. Toda, ali bi bilo to pravično? Ali je trdika res izključno sama kriva, da mora pisati tako turško slovenščino? Ali se plača tržaški trdiki držati posebnega korespondenta, zmožnega slovenskega jezika zato, ker imamo na našem Primorskem enega zavednega trgovca, ki dopisuje v slovenščini? Ne, tržaška trdika ni kriva te turške slovenščine, vsaj v prvi vrsti ne. Krive so tiste stotine in stotine naših trgovcev širom dežele, ki se ne zavedajo, da je njihova dolžnost in pravica, se posluževati v svojem trgovskem dopisovanju svojega jezika. Kakor pošteno plačajo tako imajo tudi pravico zahtevati, da postrežejo s poštenim blagom in v dobrem slovenskem jeziku. Skrajni čas je, da se naši trgovci tega enkrat zavedajo; potem bodo tudi izginila taka gorostasna pisma, kakor je gori citirano. Upamo, da bodo našle te naše besede, ki so zelo dobro mišljene, primeren odmev. Kajti kakor nečemo objaviti imena tržaške trdike, ki je zagrešila omenjeno pismo, tako bo prišel čas, ko bomo objavili imena tistih naših trgovcev, ki bodo dopisovali mesto v svoji materinščini v kaki slatni slavo-italščini. Dolžni smo Prešernu in Danteju, da jima prihranimo brezpotrebno obračanje v grobu.

Trgovsko izobraževalno društvo. Za danes, 15. t. m. vabim vse odbornike in namestnike, da se prav gotovo udeležijo seje, ki se bo vršila ob 20. uri v društvenih prostorih.

Predsednik.
V NEDELJO V BARKOVLEJE. Ciličan in njegova družba kliče vsem prijateljem mladine: »Na zopetno veselje svidenje v nedeljo, 17. t. m. ob 5. uri in pol v dvorani Narodnega Doma v Barkovljah.«

Zračni promet med Trstom in Portorozem. Za zračni promet med Trstom in Portorozem. Ta družba bo imela v Trstu svoj sedež pri družbi Cosulich a v Portorozah pri družbi »Portorose«. Za ta promet bodo na razpolago trije hidroplani. Vozile se bodo lahko tri osebe ali pa samo dve.

Prošnja. Ferdo Kučera, doma iz Kamnika, ki je od leta 1909 do 1914 služboval kot odvetniški uradnik v pisarni dr. Rybafa, je prišel sedaj iz vjnetišča v Rusiji. Ker se nahaja v grozni stiski — brez obleke in brez sredstev — prosi usmiljena srca za pomoč, ki naj se dopoljši upravi našega lista.

Ljudsko prenočišče v ulici Poudares. Generalna direkcija javne dobrodelnosti naznanja, da so obnovljena dela v poslopju št. 5 v ulici Poudares dokončana. V prenočišču je na razpolago 283 postelj. V zavodu lahko prenočujejo osebe moškega spola proti majhni odškodnini, ki znaša za ves teden 14 — lir, za eno noč 250 liri. Prenosišče se odpira ob 20. uri in zapira ob 7. uri zjutraj. Prenosiščalcem je dovoljen vstop do 23. ure, izhod do 7. ure zjutraj. Prenosišče je značno ter ima električno razsvetljavo in kopal.

Člani in prijatelji »Planinskega društva« se opozarjajo na izlet, kateri se bo vršil v soboto popoldne in v nedeljo. Odhod iz Trsta ob 15.20 iz tukajšnje južnega kolodvora do Divače, dalje peš do Razdrtega ali pa z vozovi. Kdor ne prenoči v Razdrtem, lahko gre takoj na Nanos, kjer bo v cerkvi sv. Jeronima preskrbljeno za prenočišče, poleg cerkve pa za hrano, pijačo in zabavo. Priporoča se, da vsak izletnik prinese s seboj kozarec. Izlet se bo vršil ob vsakem vremenu.

Rojanski Sokol. Opozarjamo stariše, da prične v torek, 19. t. m. redna telovadba, za naraščaj. Telovadbe ure vsak torek in petek; za dečke od 16—17, za deklice od 17—18. Stariši, pošiljate svoje otroke k telovadbi, da postanejo nekdanji močni in strumni Sokoli, vredni sinovi svojega naroda!

Katnarska Sola priredi ob zaključku šolskega leta razstavo šolskih ročnih izdelkov (v črni del in risb. Stariši in prijatelji šolske mladine so vabljeni, da si ogledajo razstavo prihodnjo nedeljo, 17. t. m. od 11 do 1 in od 4 do 5.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico sklicuje zadnjo pevsko vajo v soboto, 16. t. m. točno ob 4. Naproseni so, da pridejo vsi, sicer se zbor ne bo mogel udeležiti pri delegatskem zborovanju.

Natečaj za trafiklo. Finančno nadzornišvo razglasa, da se začasno podeli razpelovalnica monoplov (trafika) št. 205 v Trstu, na Banah številka 25. Osebe, ki se potegujejo zato, da bi jim bila podeljena, morajo predložiti odtisno prošnjo finančnemu ravnatelstvu do 12. avgusta 1921. Prednost imajo voj. invalidi ter vdove in sirote po padlih vojakih. Kdor

želi podrobnejša pojasnila, naj se obrne na finančno nadzornišvo na tekalšču Cavour št. 6. III. — Trst, 11. julija 1921.

Iz tržaškega življenja

Ponesrečen roparski napad. Včeraj zjutraj okoli 7. ure, ko je bil 65 letni Adolf Mattered, stanujoč v ulici Solitario št. 16, sam v svoji zganjarni v ulici Malolica, je vstopil v njo elegantno oblečen maldenec, ki si je naročil kozareček likerja. Med tem časom, ko je nalival Mattered gostu liker v kozareček, je ta v hitri naglici potegnil iz žepa ruto, v kateri je bil ovit kamen, ter udaril z njim lastnika po glavi, da se je zgrudil nezavesten na tla. V tem je planil v zganjarno neki drugi maldenec s slannikom na glavi ter začel iskati po predalih denar. To »brskanje« je videl lastnik, ki je bil prišel med tem časom malo k zavesti; zbral je vse svoje moči ter planil kvišku. Tega sta se zaba oba tolovaja in pobegnili praznih rok, pustivši na mestu kamen. Mattered je dobil prvo pomoč v bolnišnici.

Posrežen samomor. Včeraj dopoldne okoli 11. ure si je hotela končati življenje radi ljubezenskih razmer 25 letna Karmela Stern, stanujoča v ulici della Pietà št. 5, ki je popila v ta namen precejšnjo količino murjatika. Pripeljana je bila v zelo slabem stanju v mestno bolnišnico.

Vesti iz Goriške

Za voditelja občine Bate je vlada zopet imenovala na občno željo občanov, kot poročajo iz te vasi, g. Valentina Stančiča, posestnika in gostilničarja v Batah. Ta je županovo že več let pred vojno in je splošno priljubljen.

Telovadno društvo »Sokol« v Cerkmem priredi, v nedeljo, 17. t. m. ob 16. uri v Logu (Dol. Novakih javno telovadbo. Vzporedi nastop članov s prostimi vajami, orodna telovadba (bradja, drogi), skupine. Po telovadbi prosta zabava, pri kateri sodeluje domači orkester. — K obilni udeležbi vabi.

Iz Divače. Iz vseh krajev Julijske Benetice se čujejo žalostne vesti, da se naša deklela lovijo v mreže, katere jim nastavlja tuji. Vedno sem si mislil, da ostane Divača, ta zavedna kraška vas, neomeževana. Opazil sem pa, da je tudi tu nasejana luknja med pšenico.

Potujoči skozi omenjeno vas v nedeljo, 10. t. m., sem naletel na zabavni večer, ki so ga priredili laški častniki. Med raznimi laškimi devicami sem zagledal kakih 5 Divačank, ki so se lomile in zvijale na vse načine v toli zloglasni »alti mosse«, da bi s tem kolikor mogoče bolj ustregle svojim kavalirjem. Pripravniki moram, da se je to vršilo v navzočnosti otrok. Živela 2000 letna »kultura«, ki nam jo prinašajo naši odrešitelji v obliki »alte mosse«.

Sramota zanje, ki prodajajo zemljo, katero so si naši pradedje še pred 1500 leti priborili z žulji svojih rok. Vprašamo: ali more dekle, ki se tako izdajalsko obnaša in pači svoj značaj, vzgojiti pozneje otroke v narodnem duhu? Vsa čast dekletom, ki ostajajo trdne in ne mečejo na cesto svoj dekleški ponos.

Opazovalec.

Kaj pa je to? Ljudje na deželi se pritožujejo: »V mestu se dobi vse ceneje, pri nas na deželi pa je še vedno ista draginja.« — »V čem pa?« — »Slanina, olje, obleka — vse je po istih cenah...« Vemo sicer, da so s trgovstvom združene različne sitnosti, da mora plačati za vsak kilogram blaga na železnici zelo veliko svoto in da mora vsteti tudi svoj dobiček zraven. Vendar pa bi opomnili, da so razlike med mestno in podeželsko ceno v blagu včasih le prevelike in ljudje tudi ne morejo hoditi radi izgube draga časa po vsako stvar v mesto. Sicer bodo podeželske trgovce razmere poučile, da morajo cene blaga znižati, če hočejo kaj prodati, ker bo ljudstvo dirlo tja, kjer dobi ceneje.

Shod so imeli goriški fašisti, odkar so izvolili novi odbor ali, kakor sami pravijo, odkar so se reorganizirali. Zavzeli so tudi stališče nasproti Slovincem in pravijo, da ne bodo fašisti sami nikoli izvažali in nastopili brez vzroka in jih bodo respektirali, če bodo ti lojalni kot državljani; fašisti bodo odgovarjali samo na izživljanje. — Dobro. S tem moremo biti samo zadovoljni, če se to uresniči. Te izjave bi niti treba ne bilo, zakaj pri nas niso Slovinci nikdar izvažali in niso napravili nobenega koraka, če niso bili od fašistov v to prisiljeni.

Vesti iz Notranjske

Birma v Vremskem Britoju. Po tolikih letih, in sicer v ponedeljek, 11. t. m. smo imeli imeli zopet sv. birmo. Presvetlemu nadškofu goriškemu smo priredili kaj slovesen sprejem. Svečti zakrament je delil v cerkvi Matere božje v vremski dolini. Najlepšo hvalo izrekamo županu Jakobu Prelcu in njegovi družini, gospičevki Ivanki S. in drugim dekletem, ki so sodelovala pri prirejanju slavlolo. Ta je bil res krasen, odličan z našo — lipovo vejico, narodnimi znački in z napisom: Blagoslovljen bodi, ki prihaja v imenu Gospodovem! Ali žal, slavlolo ni stal dolgo: odpraviti se je moral na povelje orožnikov! Pri tem pa moramo še posebej pohvaliti gospičevko Ljudmilo S., ki je hrabro nastopila v imenu ljudstva, da brani narodne znake.

Sprejem višjega pastirja je bil veličasten. Šolska mladina s šolsko zastavo in slovenskim znakom je bila lepo razvrščena pred slavnostnim gozdom. Gospod Janko Dekleva je imel lep nagovor, hvala tudi njemu. Zadnje besede, ki jih je govoril s solzami v očeh, so ganile ljudstvo tako, da so se vse oči solzile. Hvalo izrekamo tudi Marijini družini in pevcom, ki so res lepo peli. Tudi g. nadškof jih je pohvalil. — O vtisku pa, ki ga je napravilo postopanje gg. orožnikov, niti ne govorimo. Na tak način si hočejo obla-

stava pridobiti srce ljudstva? Kako protislovje je med takim postopanjem in lepimi besedami pri aneksijskih slavnostih, da hočejo spoštovati čustva in sporočilo ljudstva! Izvestna gospoda v Postojni naj o tem razmisli!

Samobramba postojanskega gerenta. Da bodo vedeli naši čitatelji, kako se brani gerent Dovgan radi svojega nastopa pri aneksijskih slavnostih v Postojni, priobčujemo v nastopnem spis, ki ga je poslal našemu uredništvu. Mi sicer nismo dolžni, dati njegovemu pisanju prostora v našem listu, tudi ni izključeno, da je dobil navdihenje za ta spis od zgoraj; vendar mu lahko kljub vsemu temu izkažemo prijaznost in ga pustimo, da pride k besedi. Njegov dopis priobčimo v obliki, kakor smo ga prejeli: Slavno Upravištvu lista »Edinost«

Trstu.

Z ozirom na dopis v »Edinosti« z dne 6. t. m. št. 158 na zadnji strani, prosim da sledeče popraviti blagovolite.

Dne 30. V t. l. sem bil poklican v Grand Hotel k nekemu sestanku, katerega je sklical komite bodoče aneksijske slavnosti. Pred udeležbo, hotel sem vedeti mnenje gg. meščanov in sem jih 27 na razgovor povabil. Kaj se je sklenilo nisem nikomur povedal, ker ljubim tajnost. Ni res, da so povabili gg. meščane pismo sestavili in istega meni izročili s pripombo, da naj g. civ. kom. Cavalli izročim. Pismo male vsebine je bilo nekemu drugemu g. oddati, a ga nisem oddal ker nismo to potrebno. Hranim ga pa, da si ga dopisec lahko poljudno ogleda, iz katerega bode razvidel, da je z svojim dopisom lagal in mene denunciral.

Vsi gg. župani postojanskega okraja so bili pismeno k aneksijski slavnosti povabljeni. Da sem se jaz in dva druga g. odbornika slavnosti udeležila, je sklenil edni odbor v svoji seji enoglasno, kateri edini je merodajen in vsak pameten občinski odbor v vsaki državi bi bil enako storil, ker današnje razmere to zahtevajo.

Postojna rabi od vlade različne naklonjenosti, n. pr. vodovod cest Podkraj, plač. voj. odškodnine mestu, odškodnino za vodovod in električno centralo, in končno da se bolnica zopet v prejšnji stan spravi ter da nastavi zdravnik, kateri bode govoril naš deželni jezik t. d. d. Za vse omenjeno sem v pričo gg. odbornikov g. gen. civ. kom. Mosconi-ja naprosil, kateri je tudi obljubil, da bode vse potrebno ukrenil kar je v njegovi moči.

Dopisnik dobro ve, kaj sem prosil ter dobro ve tudi, da je za Postojno ta prošnja vitalnega pomena. Noče vedeti tega, pač pa hoče mene poniževati, če prav se nihče ni, in ne more pritoževati čez sedanjost ob. zastop. Kaj je storil oni, ki je njegova dolžnost in ki je plačan za to, da naše želje pri vladi naprej spravi, občinstvo dobro ve, da — nič. Kdor veruje, da bi bil lahko podpisani aneksijsko slavnost preprečil, kar niso mogli merodajni faktorji, je pač zelo kratkoviden.

V Postojni, dne 12. julija 1921.

Jos. Dovgan.

Korzna poročila.

Trst, dne 14. julija 1921.

Jadranska banka	300
Cosulich	335
Dalmatia	272
Gerolminch	1312
Libera Trieste	488
Lloyd	1690
Lussino	700
Martinioli	165
Oceanica	30
Premuda	370
Tripcovich	350
Ampele	550
Cement Dalmatia	342
Cement Spalato	810

Tuja valuta na tržaškem trgu.

Trst, dne 14. julija 1921.

avstrijsko-nemške krome	3.— 3.25
češkoslovaške krome	27.50 — 28.50
dinarji	55.50 — 56.50
leji	30.16 — 30.75
marke	58.50 — 29.50
dolarji	21.30 — 21.40
francoski franki	168.— 169.—
švicarski franki	35.— 3.5—
angleški funti papirnati	78.00 — 79.—
angleški funti, zlati	92.— 94.—
napoleoni	75.— 76.—

MALI OGLASI

REDKA PRILOŽNOST. Na novo opremljena restavracija na meji mestnega okolišča v Mariboru (2 hiši, z velikim sadnjakom, vrtem za goste, verando) ter v poredni bližini spadajočim posebnim rentabilnim dohodkom, se ceno prodaja. Ponudbe pod »Restavracija 4617« na anončni zavod L. Sušnik, Maribor, Slovenska ul. 15. 1219

MALO POSESTVO, ležeče tik postaje Petrovč pri Celju, jako pripravno za trgovino, zlasti tudi lesno, se prodaja. Informacije daje profesor Jos. Kozuh, Celje, S. Gregorčičeva ul. št. 3. 1920

DOBRO VPELJANA brivnica je na prodaj na Opčinah pri Trstu. Pojasnila daje J. Kolakovič, Ajdovščina. 1221

ZLATO in srebrne krome plačam več kot drugi kupci. Alberti Pavh, urar, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga). 25

URARSKI pomočnik, priden, samostalne delavce, dobi takoj mesto. Vjekoslav Sinčič, urar, Matulje pri Opatiji. 1149

VSAKEGA 26. se vrši v Divači velik konjski in živinski semenj itd. Divača, dne 11. julija 1921. — Nacelnišvo občine Divača. 1214

SKLADIŠČNIK s 27 letno prakso, prevzame slavno mesto. Ne reflektira na veliko plačo. Sv. M. M. Zg. št. 694, Blaž Cestnik. 1215

HISA na lepem kraju v Divači j na prodaj. Pojasnila daje g. Alojzij Rebec v Divači. 1217

POZORI! Srebrne krome in zlato so najvišjih cenah plačaje edini grosist Belli Vita, Via Madonna 10, I. 38

Marija Boje roj. Kokošin

Je umrla danes, po dolgi in mučni bolezni, v starosti 33 let.

Neotolajljivi soprog Franc, tašča Marija, bratje Josip, Vekoslav, Franc Andrej, naznanjajo to bridko izgubo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem. Pogreb se bo vršil v petek, 15. t. m., ob 15. uri, iz hiše žalosne Poudare Scrocola 145 (Panorama). TRST, 13. julija 1921. 570

Dalje.

Županstvo Bilje

vabi vse one v tukajšnjo občino pristojne kateri bivajo izven občine, da vpošljejo najkasneje do 25. t. m. t. l. natančne družinske sezname z navedbo očetovstva, materinstva, dan leto in kraj rojstva, opravilo in sedanje bivališče.

Županstvo rabi dotične listine za sestavo imenika novih državljanov (italijanskih) v smislu st. germanske pogodbe.

Županstvo Bilje dne 12. julija 1921.

Župan I. Samulj.

Županstvo Štandrež.

V to občino pristojne a izven iste živeče osebe so vabljeni, da dopošljejo temu občinskemu uradu tekom meseca julija natančno izpolnjene liste svoje družine (ime, priimek, očetovstvo, materinstvo, dan in kraj rojstva, sedanje opravilo in bivališče).

Te listine so županstvu neobhodno potrebne v svrhu sestave izkaza onih občanov ki po polnem pravu (di pieno diritto) zadobijo italijansko državljanstvo.

Štandrež, dne 12. julija 1921.

Izredni komisar: Karol Juch I. r.

Županstvo Alja

vabi vse one v tukajšnjo občino pristojne, a izven iste živeče osebe, da dopošljejo tukajšnjemu občinskemu uradu do 20. julija t. l. svoje natančno izpolnjene družinske liste (ime, priimek, očetovstvo, materinstvo, dan in kraj rojstva ter sedanje opravilo in bivališče).

Te liste rabi županstvo za sestavo izkaza oseb, ki so glasom st. germanske pogodbe zadobile italijansko državljanstvo po polnem pravu (di pieno diritto).

Županstvo Alja, dne 12. julija 1921.

Izredni komisar: Fr. Mavrič I. r.

Županstvo Prem

pozivlja vse v to občino pristojne a zunaj živeče osebe, da dopošljejo občinskemu uradu tega županstva do 25. t. m. družinske liste z naslednjimi podatki: priimek, ime, očetovstvo, materinstvo, kraj in dan rojstva, sedanje bivališče in opravilo.

Tu navedeni družinski listi so neobhodno potrebni v svrhu sestave seznama občanov, ki zadobijo italijansko državljanstvo po polnem pravu.

Županstvo občine Prem, 12. julija 1921.

Župan: Ivan Dovgan.

Županstvo Goče nad Vipavo

vabi vse v tukajšnjo občino pristojne, a izven iste živeče osebe, da pošljejo tuk. obč. uradu do 20. julija t. l. svoje družinske liste.

Te liste rabi županstvo za sestavo imenika državljanov vsled aneksijske, glasom st. germanske mirovne pogodbe.

Županstvo občine Goče dne 8. julija 1921.

Mirodilničar

izurjen, Slovenec, ki pozna italijanščino se išče. — Ponudbe pod »MIRODILNIČAR« na upravništvu. 569

##